

ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І
СПОРТУ

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри
педагогіки і психології

 Л.Л. Андрюшина

«31» серпня 2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

**ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНИХ КОМУНІКАЦІЙ
ТА ЛІДЕРСТВА**

рівень вищої освіти _____ третій (доктор філософії) _____

галузь знань _____ 01 «Освіта/Педагогіка» _____
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність _____ 017 (фізична культура і спорт) _____
(шифр і назва спеціальності)

Робоча програма навчальної дисципліни «**Психологічні основи професійних комунікацій та лідерства**» для здобувачів третього рівня вищої освіти, галузі знань – «01 Освіта/Педагогіка», спеціальності – 017 «Фізична культура і спорт»
Розробники:

Розробники: Андрюшина Л.Л., зав.каф., проф., к.б.н.; Шуба В.В., доц., к.пед.н.

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програму схвалено на засіданні кафедри **педагогіки і психології**, факультету **фізичного виховання** Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту.

Протокол № 1 від «31» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри _____

(підпис)

Л.Л.Андрюшина

(прізвище та ініціали)

«31» серпня 2020 р.

@ Л.Л. Андрюшина, 2020

@ В.В. Шуба, 2020

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка» (шифр і назва)	Вибіркова	
Змістових модулів – 5	Спеціальність (професійне спрямування): <u>017 (фізична культура і спорт)</u> (назва)	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання		2-й	2-й
Загальна кількість годин - 150		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 50 самостійної роботи аспіранта – 100		4-й	4-й
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: третій (доктор філософії)	Лекції	
		20 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	6 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		100 год.	140 год.
	Індивідуальні завдання:		
	Вид контролю: залік		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:2

Програма навчальної дисципліни «Психологічні основи професійних комунікацій та лідерства» призначена для підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Предметом вивчення навчальної дисципліни «Психологічні основи професійних комунікацій та лідерства» є закономірності успішності професійної діяльності, механізм висування в лідери, питання авторитету, співвідношення лідерства і керівництва, риси особистості, що необхідні для висунення у лідери.

Актуалізація лідерства як нової управлінської парадигми, сутність якої відповідає сучасним реаліям, детермінується наявними суспільними тенденціями, трансформацією цінностей та організаційних структур. Навчальна дисципліна має на меті навчити здобувачів вищої освіти передбачати шляхи досягнення успіху в професійної діяльності, використовувати способи комунікації, які застосовуються

лідерами, застосовувати методи мотивації, джерела впливу і владу лідера в організації, аналізувати та використовувати особливості різних стилів лідерства.

Дисципліна «Психологічні основи професійних комунікацій та лідерства» передбачає і прикладну складову, що дозволить здобувачам вищої освіти ступеня доктора філософії оволодіти: методиками самовиховання лідерських якостей, здатностями побудови гармонійних міжособистісних взаємин у колективі, уміннями побудови продуктивних соціальних стосунків.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – формування у здобувачів третього рівня вищої освіти:

- здатності враховувати вплив мотивації на досягнення успіху в професійній діяльності;
- здатності враховувати психологічні особливості особистості для досягнення професійної успішності;
- здатності орієнтуватися у проблемах і напрямках розвитку сучасної психології лідерства, використовувати досвід ефективного лідерства у професійній діяльності та застосовувати фундаментальні принципи етики лідера.

Завдання навчальної дисципліни:

формування у здобувачів вищої освіти системного уявлення про лідерство як необхідного вміння побудови успішної професійної кар'єри та особистісного розвитку.

Компетентності, формування яких передбачено навчальною дисципліною:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері освіти (фізичної культури і спорту), що передбачає застосування теорій, технологій та методів відповідних наук та педагогіки, фізичного виховання і спорту і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в навчальних закладах освіти; володіння фундаментальними світоглядними знаннями, що сприяють набуттю критичного і гнучкого наукового мислення.

ЗК 6. Здатність організовувати та проводити навчальний процес у закладі вищої освіти, розробляти ресурсне забезпечення навчального процесу.

ЗК 10. Здатність до самовдосконалення, адаптації та дії в нових ситуаціях, креативність.

ЗК 11. Здатність оцінювати соціальну значимість результатів своєї діяльності, бути відповідальним громадянином, усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК 17. Здатність виконувати професійну діяльність та оцінювати у відповідності до стандартів якості.

ЗК 18. Здатність використовувати різні методи та прийоми навчання, виховання та соціалізації особистості.

ЗК 19. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 20. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми, цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність.

ЗК 21. Здатність до свідомих практичних дій в умовах надзвичайних ситуацій.

ФК 3. Здатність налагоджувати комунікативні зв'язки для забезпечення громадської підтримки державних рішень у сфері фізичної культури та спорту.

ФК 6. Здатність до самовдосконалення у професійній сфері протягом життя, відповідальність за навчання інших при проведенні науково-педагогічної діяльності та наукових досліджень.

Передумови для вивчення дисципліни (перелік дисциплін, вивчених раніше): дисципліни, що вивчалися на другому рівні вищої освіти зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

У результаті вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- базові категорії психології лідерства та професійної успішності;
- вплив мотивації на досягнення успіху в професійній діяльності;
- психологічні особливостей досягнення професійної успішності;
- теоретичні підходи та концепції психології лідерства;
- проблеми і напрямки розвитку сучасної психології лідерства;
- шляхи ефективного лідерства у професійній діяльності;
- фундаментальні принципи етики лідера;
- особливостей професійно-педагогічної діяльності науково-педагогічного працівника закладу вищої освіти;
- психолого-педагогічні основи формування професійних компетенцій майбутніх науково-педагогічних працівників;
- особливості застосовування інноваційних методів навчання та викладання. загальних методологічних основ педагогіки вищої школи для закладу вищої освіти спортивного і педагогічного профілю, сучасних тенденцій у закладі вищої освіти, теорій, методик і методологій викладання навчальних дисциплін в системі вищої освіти їх сучасних методів, прийомів та засобів проведення аудиторних занять для здобувачів вищої освіти з фізичної культури та спорту.

Вміти:

- застосовувати отримані знання у професійній діяльності;
- передбачати шляхи досягнення успіху в професійній діяльності;
- користуватися методиками для визначення лідерських якостей;
- використовувати способи комунікації, які застосовуються лідерами;
- застосовувати методи мотивації, джерела впливу і владу лідера в організації;
- аналізувати та використовувати особливості різних стилів лідерства;
- проводити психолого-педагогічну діагностику індивідуальних особливостей осіб, визначати і керувати психічними станами особистості у різних видах діяльності, враховувати основні психічні, соціально-психологічні та психофізіологічні прояви особистості, сприймати науково обґрунтовану психологічну інтерпретацію структурних елементів психіки особистості;
- міжособистісно спілкуватися задля налагодження комунікацій з

колегами;

- делегувати відповідальність, налагоджувати ефективне спілкування і досягати спільної мети;
- справлятися із завданнями вчасно, не випробовуючи дискомфорту.
- розглядати певні проблеми з різної перспективи і при зміні ситуації коригувати свій робочий процес.;
- демонструвати здатність до адаптивного підходу (уміння аналізувати ситуацію, сприйнятливість, здатність змінити свою думку, терпіння, навичка управління гнівом і орієнтування на рішення проблем).

2. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Основи професійних комунікацій

Тема 1. Спілкування: зміст, цілі та засоби.

Введення до курсу. Методологічні основи спілкування. Порівняльна характеристика комунікації та спілкування. Загальні теорії спілкування. Характеристика основних функцій спілкування. Характеристика основних сторін спілкування. Характеристика функцій сторін спілкування. Психологічні механізми спілкування. Загальні психологічні механізми спілкування. Типи спілкування та їх характеристика. Спілкування та розвиток особистості. Спілкування в структурі групостворенні. Спілкування та взаємодія між партнерами. Невербальна комунікація, як форма спілкування. Поняття, критерії та рівні ефективного спілкування.

Тема 2. Комунікативні особливості у професійній діяльності.

Комунікативні навички лідера. Лідерство та комунікація; поняття та сутність комунікацій у професійній діяльності. Роль лідера в управлінні комунікацією. Характеристика етапів ділового спілкування. Поняття, зміст та види психологічного впливу. Характеристика основних стадій встановлення контактів між людьми.

Модуль 2. Теоретичні засади лідерства.

Тема 3-4. Методологічні основи понять «лідер» і «лідерство».

Сутність поняття «лідер» та «лідерство». Поняття «адміністрування», «керівництво» та «влада». Природна обумовленість лідера. Соціально-психологічна природа лідерства. Ознаки, складові та функції лідера та лідерства. Сучасні підходи до наукового вивчення лідерства.

Модуль 3. Психологічні умови досягнення професійної успішності

Тема 5. Психологічні аспекти професійного становлення фахівця галузі вищої освіти.

Сучасні наукові уявлення про професійне становлення фахівців. Сутність та етапи становлення. Професійне самовизначення особистості та його етапи становлення. Складові та чинники професійного становлення. Утруднення

професійного становлення. Кризи професійного становлення та їх подолання. Професійна деструкція, вигорання – їх профілактика та подолання.

Тема 6-7. Психологічний портрет провідного фахівця-лідера у галузі освіти.

Загальні положення психологічного портрету. Сенсорна типологія особистості. Типи особистості за шкалою «локус контролю» Д. Роттера. Характеристика типів поведінки. Типи темпераменту та їх характеристика. Мотиви праці. Характеристика управлінських ролей. Система сучасних знань. Психологічний профіль ефективного керівника. Діагностика власного психологічного профілю.

Модуль 4. Самопрезентація лідера та технології прихованого впливу у контексті лідерологічного аналізу

Тема 8. Фундаментальні принципи етики лідера.

Переваги етичного лідерства. Моральні обов'язки лідера-керівника. Шість етичних моделей лідерства. Прийняття морального рішення в ситуаціях, сумнівних з етичної точки зору

Тема 9. Лідерство і мотивація. Теорії мотивації.

Мотивуючий вплив лідера на поведінку людей у групі. Ключові нематеріальні мотиваційні компетентності лідера-керівника. Способи мотивації працівників.

Мотивування допомогою задоволення потреб (А. Маслоу і К. Альдерфер).

Мотивування допомогою постановки цілей (Е. Лок і Г. Латхем).

Мотивування за допомогою об'єктивності (С. Адамс).

Мотивування за допомогою зміни очікувань (В. Врум).

Мотивування за допомогою проектування роботи.

Модель розширення та збагачення роботи.

Модель характеристик роботи Р.Хекмана і Г. Олдхем

Модуль 5. Особистість і лідерство

Тема 10. Делегування владних повноважень. Делегування влади. Способи делегування владних повноважень.

Особистісні аспекти лідерства. Моделі особистості. Якості особистості і поведінка лідера. Авторитарність. Когнітивні відмінності. Інструментальні та термінальні цінності (Мілтон Рокич). Влада, вплив і лідерство. Лідер як суб'єкт владної діяльності. Принципи делегування повноважень.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
л		сем	с.р.	л		с	с.р.	
1	2	3	74	5	6	7	8	9
Модуль 1 Основи професійних комунікацій								
Тема 1. Спілкування: зміст, цілі та засоби.	30	2	2	10	30	2		28
Тема 2. Комунікативні особливості у професійній діяльності.		2	2	12				
Разом за змістовим модулем	30	4	4	22	30	2		28
Модуль 2. Теоретичні засади лідерства.								
Тема 3. Методологічні основи понять «лідер» і «лідерство».	30	2	2	10	30	2		28
Тема 4. Методологічні основи понять «лідер» і «лідерство».		2	4	10				
Разом за змістовим модулем	30	4	6	20	30	2		28
Модуль 3. Психологічні умови досягнення професійної успішності								
Тема 5. Психологічні аспекти професійного становлення фахівця галузі вищої освіти.	30	2	4	18	30		2	28
Тема 6- 7. Психологічний портрет провідного фахівця-лідера у галузі освіти.		4	4	8				
Разом за змістовим модулем	30	6	8	16	30		2	28
Модуль 4. Самопрезентація лідера та технології прихованого впливу у контексті лідерологічного аналізу								
Тема 8. Фундаментальні принципи етики лідера.	30	2	2	10	30		2	28
Тема 9. Лідерство і мотивація. Теорії мотивації.		2	4	10				
Разом за змістовим модулем	30	4	6	20	30		2	28
Модуль 5. Особистість і лідерство.								
Тема 10. Делегування владних повноважень. Делегування влади. Способи делегування владних повноважень.	30	2	6	22	30		2	28
Разом за змістовим модулем		2	6	22				
Усього годин:	150	20	30	100	150	4	6	140

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ден не	заоч не
Модуль 1. Основи професійних комунікацій			
1	Тема 1. Спілкування: зміст, цілі та засоби.	2	
2	Тема 2. Комунікативні особливості у професійній діяльності.	2	
Модуль 2. Теоретичні засади лідерства.			
3	Тема 3. Методологічні основи понять «лідер» і «лідерство».	2	
4	Тема 4. Методологічні основи понять «лідер» і «лідерство».	4	
Модуль 3. Психологічні умови досягнення професійної успішності			
5	Тема 5. Психологічні аспекти професійного становлення фахівця галузі вищої освіти.	4	2
6	Тема 6- 7. Психологічний портрет провідного фахівця-лідера у галузі освіти.	4	
Модуль 4. Самопрезентація лідера та технології прихованого впливу у контексті лідерологічного аналізу			
7	Тема 8. Фундаментальні принципи етики лідера.	2	2
8	Тема 9. Лідерство і мотивація. Теорії мотивації.	4	
Модуль 5. Особистість і лідерство.			
9	Особистісні аспекти лідерства. Моделі особистості. Якісні особистості і поведінка лідера.	2	2
10	Особистісні аспекти лідерства. Авторитарність. Когнітивні відмінності. Інструментальні та термінальні цінності (Мілтон Рокич).	2	
11	Принципи делегування повноважень.	2	

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денне	заочне
1	Написання реферату на обрану тему з дисципліни «Психологічні основи професійних комунікацій та лідерства»	34	40
2.	Творча робота «Лідерство та професійна успішність в науці та освіті»	12	20
3.	Самостійна робота «Розвиток лідерських традицій в Україні»	12	20
4.	Творча відповідь «Механізми формування лідерських якостей та вмінь успішного професіонала»	10	20
5.	Подання 15-хвилинної презентації лекції та читання за нею лекції.	22	20
6	Скласти таблицю: «Порівняльна характеристика лідерства і керівництва»	10	20
Усього годин		100	140

7. Методи навчання

Методи навчання за джерелами передавання і характером сприймання інформації – словесні методи навчання (розповідь, пояснення); наочні методи (використання презентацій, демонстрацій, ілюстрацій); практичні методи навчання (письмові вправи; підготовчі, пробні, тренувальні, творчі вправи). Методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності (проблемний виклад; частково-пошуковий метод, дослідницький метод). Методи навчання за стимулюванням навчальної діяльності (навчальна дискусія, забезпечення успіху в навчанні, пізнавальні ігри, створення ситуації інтересу у процесі викладання, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід здобувача вищої освіти; стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні). Методи навчання за бінарною класифікацією – використання інформаційно-повідомлювального, пояснювального, інструктивно-практичного, пояснювально-спонукального методів викладання.

8. Методи контролю

Вивчення курсу супроводжується проведенням поточного, модульного та підсумкового контролю за якістю отриманих аспірантами знань.

1. Поточний контроль (усний, письмовий, тестовий контроль, самоконтроль і самооцінка) з теми заняття, у тому числі з самостійної роботи за усіма формами передбаченими робочою програмою.

2. Складання заліку з дисципліни.

Підсумкова кількість балів за змістовий модуль визначається, як сума балів за результатами поточного контролю та самостійної роботи з усіх тем.

Підсумкова оцінка включає в себе суму середнього арифметичного балів змістових модулів.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточний контроль					Підсумков. контр (залік) (балів)	Підсумкова оцінка (балів)
М 1	М 2	М 3	М 4	М 5		
Т 1-2 – 60 - 100	Т 3-5 – 60 - 100	Т 6-7 – 60 - 100	Т 8-9 – 60 - 100	Т 10 – 60 - 100	60-100	60-100

10. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74 (75)-81	C	задовільно	
64-73 (74)	D		
60-63	E		
0-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F*	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

F* - виставляється тільки за результатом складання заборгованості комісії.

11. Форма поточного контролю

Елементи контролю за змістовими модулями

Вид контролю	Кількість завдань	Кількість балів	
		За одиницю контролю	Всього
Виступи на семінарських заняттях	3	10	30
Підготовка доповіді (реферату) на семінарське заняття	1	20	20
Виконання самостійної роботи	1	1	10
Участь у дискусії, доповнення на семінарському занятті	3	10	30
Опитування за пройденою темою	1	10	10
Всього			100

Критерії і норми оцінювання навчальної діяльності здобувачів на семінарських заняттях

Максимальна кількість балів - 10	Критерії оцінювання
10	Висока активність на семінарському занятті і достатньо високий рівень самостійної підготовки.
9	Висока активність на семінарському занятті і високий рівень самостійної підготовки.
8	Достатня активність на семінарському занятті та достатній рівень самостійної підготовки, проте здобувач освіти допускає деякі неточності при формулюванні певних положень.
7	Достатня активність на семінарському занятті та достатній рівень самостійної підготовки, проте здобувач освіти допускає значні неточності при формулюванні певних положень.
6	Середня активність на семінарському занятті і середній рівень самостійної підготовки, здобувач освіти допускає деякі неточності при формулюванні певних положень, грубі помилки при виконанні завдань.
5	Середня активність на семінарському занятті і середній рівень самостійної підготовки, здобувач освіти допускає значні неточності при формулюванні певних положень, грубі помилки при виконанні завдань.
4	Низька активність на семінарському занятті і низький рівень самостійної підготовки, здобувач освіти допускає низку грубих помилок, низький рівень знань теоретичного матеріалу.
3	Низька активність на семінарському занятті і низький рівень самостійної підготовки, здобувач освіти допускає грубі помилки, низький рівень знань теоретичного матеріалу.
1-2	Пасивна поведінка здобувача освіти на семінарському занятті і відсутність будь-якої самостійної підготовки, репродуктивне списування текстів навчального матеріалу або його запису після колективного опрацювання навчального матеріалу

Критерії оцінювання доповіді (реферату)

Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
Обґрунтування актуальності не правильне і не повне формулювання мети, завдань дослідження, розкриття теми дослідження.	1 бал
Обґрунтування актуальності, правильне і повне формулювання мети, завдань дослідження, розкриття теми дослідження.	2 бали
Складання плану реферату.	1 бал
Дотримання вимог до складання списку першоджерел	1 бали
Недостатньо критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень наведено не в логічній послідовності. Не повно проведено аналіз сучасного стану дослідження проблеми та розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	2 бали

Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	3 балів
Дотримання правил реферуванням наукових публікацій. Правильне цитування теоретичних джерел	1 бал
Високий рівень узагальнень і аналізу наукових праць	1 бал
Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, уміння формулювати висновки, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.	2 бали
Грамотність, логічність і загальний стиль викладу.	2 бали
Дотримання вимог технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки, список використаних джерел).	2 бали
Захист роботи: уміння усно зробити короткий виклад, дотримання логіки викладу, культура мовлення, доречність використання прикладів, презентації Microsoft Office Power Point або карти знань Bubbles.us	5 балів

Критерії і норми оцінювання участі у дискусії (доповнення) на семінарському занятті

Максимальна кількість балів - 10	Критерії оцінювання
9-10	Висока активність на семінарському занятті в ході дискусії і достатньо високий рівень самостійної підготовки до неї, прояв інтересу до теми.
7-8	Достатня активність на семінарському занятті та достатній рівень самостійної підготовки, проте здобувач допускає неточності при формулюванні певних положень при виконанні лінгвістичних вправ.
5-6	Середня активність на семінарському занятті і середній рівень самостійної підготовки, здобувач освіти допускає неточності при формулюванні певних положень при виконанні лінгвістичних вправ.
3-4	Низька активність на семінарському занятті і низький рівень самостійної підготовки, низький рівень знань теоретичного матеріалу.
1-2	Пасивна поведінка здобувача освіти на семінарському занятті і відсутність будь-якої самостійної підготовки.

Критерії оцінки виконання самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
10	Здобувач своєчасно та бездоганно виконав самостійну роботу з елементами творчості.
9	Здобувач своєчасно та правильно виконав самостійну роботу.
8	Здобувач своєчасно виконав самостійну роботу з певними зауваженнями.
7	Здобувач виконав самостійну роботу з певними зауваженнями.
6	Виконання самостійної роботи не повністю розкриває суті завдання.

5	Виконання самостійної роботи не розкриває суті завдання.
3-4	Здобувач виконав самостійну роботу своєчасно, але з помилками та не в повному обсязі.
1-2	Здобувач виконав самостійну роботу несвоєчасно, з помилками та не в повному обсязі.
0	Здобувач не виконав самостійну роботу.

Критерії оцінки опитування за пройденою темою

Кількість балів	Критерії оцінювання
10	Здобувач бездоганно відповів на питання, навів багато прикладів, проявив глибокі системні знання програмного матеріалу, основної і допоміжної літератури з предмету вивчення.
9	Здобувач відповів на питання, навів багато прикладів, проявив глибокі системні знання програмного матеріалу, основної літератури з предмету вивчення.
8	Здобувач правильно відповів на питання, але навів не достатньо прикладів, проявив хороші знання програмного матеріалу, основної і допоміжної літератури з предмету вивчення.
7	Здобувач правильно відповів на питання, але навів не достатньо прикладів, проявив хороші знання програмного матеріалу, основної літератури з предмету вивчення.
6	Здобувач на достатньому рівні відповів на питання, привів достатньо прикладів, проявив знання програмного матеріалу та основної літератури з предмету вивчення.
5	Здобувач не досить повно відповів на питання, не зовсім послідовно і логічно, припустився помилок, але навів приклади, виявив достатні знання програмного матеріалу та основної літератури з предмету вивчення.
4	Здобувач не послідовно і не логічно відповів на питання та не навів достатньо прикладів, але проявив знання програмного матеріалу та основної літератури з предмету вивчення.
3	Здобувач не послідовно, не логічно, із суттєвими помилками відповів на питання, не навів прикладів, але проявив знання програмного матеріалу з предмету вивчення.
1 – 2	Відповідь здобувача не розкриває суті питання.
0	Здобувач не зробив спроби відповісти на питання.

12. Методичне забезпечення

1. Презентації лекцій.
2. Відеоматеріали.
3. Фотоматеріали.
4. Методичні матеріали.
- 5.

10. Орієнтовні питання до заліку

1. Введення до курсу.
2. Методологічні основи спілкування.
3. Порівняльна характеристика комунікації та спілкування.
4. Загальні теорії спілкування.
5. Характеристика основних функцій спілкування.
6. Характеристика основних сторін спілкування.
7. Характеристика функцій сторін спілкування.
8. Психологічні механізми спілкування.
9. Загальні психологічні механізми спілкування.
10. Типи спілкування та їх характеристика.
11. Спілкування та розвиток особистості.
12. Спілкування в структурі групостворенні.
13. Спілкування та взаємодія між партнерами.
14. Невербальна комунікація, як форма спілкування.
15. Поняття, критерії та рівні ефективного спілкування.
16. Комунікативні навички лідера.
17. Лідерство та комунікація; поняття та сутність комунікацій у професійній діяльності.
18. Роль лідера в управлінні комунікацією.
19. Характеристика етапів ділового спілкування.
20. Поняття, зміст та види психологічного впливу.
21. Характеристика основних стадій встановлення контактів між людьми.
22. Сутність поняття «лідер» та «лідерство».
23. Поняття «адміністрування», «керівництво» та «влада».
24. Природна обумовленість лідера.
25. Соціально-психологічна природа лідерства.
26. Ознаки, складові та функції лідера та лідерства.
27. Сучасні підходи до наукового вивчення лідерства.
28. Сучасні наукові уявлення про професійне становлення фахівців.
29. Сутність та етапи становлення.
30. Професійне самовизначення особистості та його етапи становлення.
31. Складові та чинники професійного становлення.
32. Утруднення професійного становлення.
33. Кризи професійного становлення та їх подолання.
34. Професійна деструкція, вигорання – їх профілактика та подолання.
35. Загальні положення психологічного портрету.
36. Сенсорна типологія особистості.
37. Типи особистості за шкалою «локус контролю» Д. Роттера.
38. Характеристика типів поведінки.
39. Типи темпераменту та їх характеристика.
40. Мотиви праці.
41. Характеристика управлінських ролей.
42. Система сучасних знань.

43. Психологічний профіль ефективного керівника.
44. Діагностика власного психологічного профілю.
45. Переваги етичного лідерства.
46. Моральні обов'язки лідера-керівника.
47. Шість етичних моделей лідерства.
48. Прийняття морального рішення в ситуаціях, сумнівних з етичної точки зору
49. Мотивуючий вплив лідера на поведінку людей у групі.
50. Ключові нематеріальні мотиваційні компетентності лідера-керівника.
51. Засоби мотивації працівників.
52. Мотивування допомогою задоволення потреб (А. Маслоу і К. Альдерфер).
53. Мотивування допомогою постановки цілей (Е. Лок і Г. Латхем).
54. Мотивування за допомогою об'єктивності (С. Адамс).
55. Мотивування за допомогою зміни очікувань (В. Врум).
56. Мотивування за допомогою проектування роботи.
57. Модель розширення та збагачення роботи.
58. Модель характеристик роботи Р.Хекмана і Г. Олдхем
59. Особистісні аспекти лідерства.
60. Моделі особистості.
61. Якості особистості і поведінка лідера.
62. Авторитарність.
63. Когнітивні відмінності.
64. Інструментальні та термінальні цінності (Мілтон Рокич).
65. Влада, вплив і лідерство.
66. Лідер як суб'єкт владної діяльності.
67. Принципи делегування повноважень.

12. Рекомендована література

Основна література

1. Авдеев П. С. Психология лидерства. От теории к практике. «Издательские решения, 2018. 366 с.
2. Бендас Т.В. Психология лидерства: учеб. пособ. СПб.: Питер, 2009 . 448 с.
3. Ильин В. А. Психология лидерства : учебник для бакалавриата и магистратуры. М. : Издательство Юрайт, 2015. 311 с.
4. Кайдалова Л.Г. Пляка Л.В. Психологія спілкування: навчальний посібник - Х.: НФаУ, 2011. 132 С.
5. Нестуля О. О., С Нестуля. І. Основи лідерства. Наукові концепції (середина ХХ – початок ХХІ ст.) : навч. посіб. Полтава : ПУЕТ, 2016. 375 с.
6. Нестуля О. О., Нестуля С. І., Кононец Н.В. Основи лідерства: електронний посібник для самостійної роботи студентів. – Полтава :ПУЕТ, 2018. – 241 с. URL: <http://dSPACE.puet.edu.ua/bitstream/123456789/9314/1/Основи%20лідерства-2018.pdf>

7. Поспелова Т. Розвиток лідерського потенціалу керівника закладу середньої освіти : навчальний посібник. К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 36 с.
8. Розвиток лідерства / Л. Бізо, І. Ібрагімова, О. Кікоть, Є. Барань, Т. Федорів ; за заг. ред. І. Ібрагімової. — К. : Проект «Реформа управління персоналом на державній службі в Україні», 2012. — 400 с
9. Розвиток лідерського потенціалу національної гуманітарно-технічної та управлінської еліти: Монографія. За редакцією О. Г. Романовського та О. С. Пономарьова. Харків: ФОП Мезіна В.В., 2017. 292 с.
10. Романовський О.Г., Пономарьов О.С., Гура Т.В., Книш А.Є., Бондаренко В.В. Психологія управлінської діяльності лідера: навчальний посібник.. Харків, 2017 р. 100 с..
11. Романовський О.Г., Гура Т.В., Книш А.Є., Бондаренко В.В. Теорія і практика формування лідера: навчальний посібник. Харків, 2017 р. 100 с.
12. Савченко В.Г., Андрушина Л.Л. Психологія управління. Навчальний посібник для магістрів. Дніпро. 2018. 116 с.
13. Сергеева Л. М., Кондратьєва В. П., Хромей М. Я. Лідерство: навч. посібн. / за наук. ред. Л. М. Сергеевої. Івано-Франківськ.«Лілея-НВ». 2015. 296 с.
14. Скібіцька Л. І. Лідерство та стиль роботи менеджера : навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2009 92 с. URL: https://pidru4niki.com/12861203/menedzhment/liderstvo_ta_stil_roboti_menedzhera (дата звернення: 31.08.2020).
15. Сопівник Р.В., Сопівник І.В., Варивода Н.А. Лідерологія: навчальний посібник. К.: «Компринт», 2018. 488 с.
16. Шалагінова, Л.В. Психологія лідерства. СПб.: Речь. 2007. 464с

Додаткова література

17. Бортнікова О.В. (2018е) Емоційний інтелект особистості лідера. Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації: матеріали XXXVI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. (Переяслав-Хмельницький, 30 травня 2018 р.). Переяслав-Хмельницький, Вип. 36. С. 179-180.
18. Головешко Б.Р. (2013) Соціальні функції лідерства і його роль у професійній діяльності сучасного спеціаліста з інформаційних технологій. Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. № 4. С. 42-50.
19. Евтихов О. В. Стратегии и приемы лидерства : теория и практика. СПб. : Речь, 2007. 238 с.
20. Зубрицька-Макота І. В., Коваль О.С. Формування комунікативних і лідерських якостей керівника. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія психологічна. 2014. Вип. 2. С. 162-171. URL:: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_2014_2_19

21. Менегетти А. Психология лидера / пер. с итал. [изд. 4-е, доп.]. М : ННБФ «Онтопсихология», 2004. 256 с.
22. Мітлош А.В., В Моляко.О., В.С Бажанюк., Камишин В. В. Психологічні особливості лідерської обдарованості: концепції, діагностика, тренінги : монографія. Київ: [Інститут обдарованої дитини], 2014. 290 с.
23. Нестуля С. І. Дидактичні основи формування лідерської компетентності майбутніх бакалаврів з менеджменту [Текст]: монографія. Полтава. ПУЕТ, 2019 г.
24. Нестуля О. О., Нестуля С. І. Харизма й харизматичне лідерство: аналіз основних концепцій. Соціально-трудові відносини: теорія та практика . 2014. № 1. С. 125-131. URL:: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stvttp_2014_1_19
25. Сопівник Р. В. Ретроспективний аналіз основних теорій лідерства. Вісник Національного університету оборони України. – К.: НУОУ, 2012. Вип. 4 (29). С. 104–109.

Електронні видання

1. Антонова З. Психологічні особливості лідерства та керівництва. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2016. № 4. С. 120-127. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pippo_2016_4_14 (дата звернення: 31.08.2020).
2. Антонова О.Є. Креативність як провідний компонент у структурі особистості вчителя. Креативна педагогіка. Наук. метод. зб. Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. Вінниця, 2011. Вип. 4. С. 44-52. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/12408/1/3.pdf> (дата звернення: 31.08.2020).
3. Гораль Н. Теорії мотивації / Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2015. Випуск 36. Частина 3. - С. 177–183. URL : [file:///C:/Users/admin/Downloads/169-413-1-PB%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/admin/Downloads/169-413-1-PB%20(2).pdf) (дата звернення: 31.08.2020).
4. Грищенко І. М. Теоретико-методологічні засади лідерства / І. М. Грищенко // Наукові розвідки з державного та муніципального управління. - 2015. - Вип. 1. - С. 110-122. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nrzd_2015_1_14 (дата звернення: 31.08.2020).
5. Грищенко І. М. Лідерство як феномен управління групою / І. М. Грищенко // Інвестиції: практика та досвід. - 2015. - № 10. - С. 116-119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2015_10_26 (дата звернення: 31.08.2020).
6. Гузар О. Теоретичні основи формування компетентності комунікативного лідера / О. Гузар, К. Стойко. // Університети і лідерство. - 2017. - № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/univlead_2017_1_8 (дата звернення: 31.08.2020).
7. Євтушенко О. Н. Лідерство і керівництво: сутність понять, їх місце й роль в системі публічного управління України / О. Н. Євтушенко // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Серія : Державне управління. - 2017. - Т. 305,

Вип. 293. - С. 96-102. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdu_2017_305_293_20 (дата звернення: 31.08.2020).

8. Колосович О. С. Психологічні особливості виникнення та функціонування лідерства у професійній сфері. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія психологічна. - 2012. Вип. 2(1). С. 391-400. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_2012_2%281%29_48 (дата звернення: 31.08.2020).

9. Лідерство та ефективне управління. URL: <https://eduhub.in.ua/files/159610508441829.pdf> (дата звернення: 31.08.2020).

10. Лукьянов А. Лидерские качества. URL: <http://release-me.ru/leader/quality.php> (дата звернення 31.08.2020)

11. Орбан-Лембрик Л.Б. Стилi і типологія лідерства. Соціально психологія. [Електронний ресурс]. URL: <http://westudents.com.ua/glavy/81325-stil-tipologiya-lderstva.html> (дата звернення: 31.08.2020).

12. Урсакий Ю.А., Кубіцький С.О. Роль лідера в мотивації персоналу/ Demography , labor econom ics , social economy and policy- С. 325-338. URL: http://chtei-knteu.cv.ua/herald/content/download/archive/2020/v1_2/28.pdf

13. Черкаський А.В. Психологічні моделі лідерства і керівництва в

Професор
Доцент

Л.Л. Андрюшина
В.В. Шуба

Зав. каф. пед. і псих.

Л.Л. Андрюшина